SISÄLLYS

ESIPUHE **13**

Suvianna Hakalehto

OPPILAAN OIKEUDELLINEN ASEMA PERUSOPETUKSESSA 16

1 JOHDANTO 17

2 ALAIKÄINEN OIKEUSSUBJEKTINA 20

3 OIKEUS OPETUKSEEN 24

4 OIKEUS KEHITYKSEEN JA ERITYISEEN SUOJELUUN 28

5 YHDENVERTAISUUS JA SYRJIMÄTTÖMYYS 32

6 OIKEUS SAADA NÄKEMYS HUOMIOON OTETUKSI 36

7 LAPSEN EDUN ENSISIJAISUUS 38

8 OPPILAAN OIKEUKSIEN RAJOITTAMISESTA 41

9 OPPILAAN VELVOLLISUUDET PERUSOPETUKSESSA JA NIIDEN LAIMINLYÖNNIN SEURAUKSET 43

10 LOPUKSI 51

Martta October

TASA-ARVON JA YHDENVERTAISUUDEN EDISTÄMINEN KOULUSSA LAPSEN OIKEUKSIEN NÄKÖKULMASTA 56

1 JOHDANTO 57

2 LAINSÄÄDÄNNÖLLINEN JA NORMATIIVINEN PERUSTA 60

3 SYRJIMÄTTÖMYYS JA LAPSEN EDUN HUOMIOIMINEN KOULUN RAKENTEISSA 76

4 OPPILAIDEN OSALLISTAMINEN SUUNNITTELUUN 85

5 TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSTYÖ PEDAGOGIIKASSA 87

6 YHTEENVETO JA POHDINTA 92

Elli Skyttä

ALAIKÄISEN USKONNONVAPAUS JA USKONNONOPETUS PERUSOPETUKSESSA 96

1 JOHDANTO 97

2 LAPSEN ETU JA OSALLISUUS OSANA USKONNONVAPAUDEN TOTEUTUMISTA PERUSOPETUKSESSA 101

3 USKONNONOPETUS USKONNONVAPAUDEN ULOTTUVUUTENA 108

4 JULKISEN VALLAN JÄRJESTÄMÄN USKONNONOPETUKSEN HAASTEET 116

5 VAIHTOEHTOISET TAVAT JÄRJESTÄÄ USKONNONOPETUSTA 123

6 LOPUKSI 128

Niina Mäntylä

KIUSAAMISEEN JA VÄKIVALTAAN PUUTTUMINEN OPETUSHENKILÖKUNNAN VIRKAVELVOLLISUUKSINA 130

1 KIUSAAMISEN JA VÄKIVALLAN KÄSITTEISTÄ 131

2 OPETUSTOIMEN HENKILÖSTÖN VIRKAVELVOLLISUUDET JA VASTUU 137

3 LOPUKSI 153

Anna Hakkarainen, Kreeta Pölönen ja Eeva Rantatorikka

OPPILASVALINTA, KOULUJEN TILAISUUDET, KATSOMUSAINEIDEN OPETUS JA TURVALLISUUTTA HAASTAVAT TILANTEET LAILLISUUSVALVOJAN RATKAISUKÄYTÄNNÖSSÄ 156

1 ALUKSI 157

2 KOULUJEN OPPILASVALINTA 160

3 VAKAUMUKSENVAPAUDEN TOTEUTUMINEN KOULUN TILAISUUKSISSA JA OPETUKSESSA 169

4 PUNTARISSA OPPILAIDEN HAASTAVA KÄYTÖS 179

5 LOPUKSI 191

Meri Sariola

OPPILAAN TIEDOLLISISTA OIKEUKSISTA 194

1 JOHDANTO 195

2 OPPILAAN TIEDOLLISTEN OIKEUKSIEN PERUS- JA IHMISOIKEUSPERUSTA 197

3 OPPILAAN JA HUOLTAJAN ASEMASTA 201

4 OPPILAAN TIEDOLLISISTA OIKEUKSISTA JULKISUUSLAIN JA TIETOSUOJA-ASETUKSEN PERUSTEELLA 205

5 OPPILAAN TIEDOLLISISTA OIKEUKSISTA OPISKELUHUOLLOSSA 215

6 OPPILAAN TIEDOLLISTEN OIKEUKSIEN EDISTÄMINEN JA TOTEUTTAMINEN 224

7 JOHTOPÄÄTÖKSET 226

Laura Francke ja Heidi Saari
OPETUKSEN DIGITALISAATION JURIDIIKKA 230

1 JOHDANTO 231

2 DIGITAALISTEN LAITTEIDEN KÄYTTÖ OPETUKSESSA JA VAPAA-AJALLA 233

3 TIETOSUOJA OPETUKSESSA 241

4 TEKOÄLYN KÄYTTÖ OPETUKSESSA 251

5 POHDINTAA 256

Virve Valtonen ja Saara Ylisaukko-oja
OPPIVELVOLLISEN OIKEUKSIEN TURVAAMISESTA KOTIOPETUKSESSA 260

1 JOHDANTO 261

2 LAPSEN PERUSOIKEUS SAADA PERUSOPETUSTA– TURVAAMISVELVOLLISUUDEN JAKAUTUMINEN KOTIOPETUKSESSA 265

3 HUOLTAJAN PÄÄTÖKSENTEKO KOTIOPETUKSESTA 271

4 LAPSEN OIKEUKSISTA KOTIOPETUKSESSA 277

5 LOPUKSI: TARKEMMAN SÄÄNTELYN TARVE 288

Esa Iivonen ja Kirsi Pollari

LAPSIVAIKUTUSTEN ARVIOINNISTA KOULUVERKKOA KOSKEVASSA PÄÄTÖKSENTEOSSA 292

1 ALUKSI 293

2 LAPSIVAIKUTUSTEN ARVIOINTI TUOTTAA TIETOA PÄÄTÖKSENTEKOA VARTEN 296

3 LAPSIVAIKUTUSTEN ARVIOINNIN PERUSTA ON LAPSEN OIKEUKSIEN SOPIMUKSESSA 299

4 MUU LAINSÄÄDÄNTÖ VELVOITTAA LAPSIVAIKUTUSTEN ARVIOINTIIN 313

5 ARVIOINTIKYSYMYKSISTÄ KOULUVERKKOA KOSKEVASSA ASIASSA 318

6 LAPSIVAIKUTUSTEN ARVIOINTI PROSESSINA KOULUVERKKOA KOSKEVASSA PÄÄTÖKSENTEOSSA 327

7 LOPUKSI 334

Pentti Arajärvi

KANSALAISSIVISTYS PERUSOPETUKSEN PÄÄMÄÄRÄNÄ 336

1 JOHDATUS KANSALAISSIVISTYKSEEN 337

2 ARVOT JA PERIAATTEET 343

3 KOULUTUKSEN HISTORIALLISET PÄÄMÄÄRÄT 346

4 PERUSOPETUSLAKIIN PERUSTUVA KASVATUSPÄÄMÄÄRÄ 357

5 ARVIOINTI 365

6 DE LEGE FERENDA 368

Virve Valtonen

OPPIVELVOLLISUUDEN SUORITTAMISESTA PERUSKOULUSSA: PERUSOPETUSLAIN EPÄJOHDONMUKAISUUKSISTA 372

1 JOHDANTO 373

2 OPPILAAN HAHMO PERUSKOULUN TOIMINTAYMPÄRISTÖSSÄ 375

3 PERUSOPETUSLAIN EPÄJOHDONMUKAISUUDET 382

4 EPÄJOHDONMUKAISUUKSISTA JOHDONMUKAISEEN SÄÄNTELYYN 402

KIRJOITTAJAT 404